

ANN VOSKAMPOVÁ

tisíc darov

ŽIME NAPLNO TU A TERAZ

ANN VOSKAMPOVÁ

tisíc darov

ŽIME NAPLNO TU A TERAŽ

Ukážeme svoju nádej!

KUMRAN.SK

Americký originál**(One Thousand Gifts):**

©2010 by Ann Voskamp
Published by Zondervan,
Grand Rapids,
Michigan 49530,
United States of America

Slovenské vydanie:

©2012 KUMRAN s. r. o.
www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie
byť reprodukováaná, uložená
do informačných systémov ani inak
rozširovaná (elektronicky alebo
mechanicky) bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.

Preklad:

Jana Báliková

Jazyková korektúra:

Eva Petrovičová

Zodpovedný redaktor:

Eva Štrbová

Obálka a grafická úprava:

Štefan Talarovič

Foto na obálke:

Shutterstock, Beth Shagene

Tlač:

Tlačiareň HEIDY s. r. o.

Prvé vydanie

ISBN 978-80-89487-22-6

*Farmárovi,
ktorý sa postaral o moju dušu
a umožnil jej rásť.*

obsah

1. KAPITOLA

prázdnejší, plnší život / 7

2. KAPITOLA

slovo, v ktorom treba žiť... i zomrieť / 20

3. KAPITOLA

prvý let / 36

4. KAPITOLA

svätyňa času / 54

5. KAPITOLA

čo vo svete, v celom tomto svete, je milosť? / 69

6. KAPITOLA

čo chceš? miesto, odkiaľ vidieť Boha / 89

7. KAPITOLA

videnie cez sklo / 107

8. KAPITOLA

akože by nám...? / 124

9. KAPITOLA

zostúp nižšie / 144

10. KAPITOLA

prázdna, aby sa mohla naplniť / 161

11. KAPITOLA

radosť z dôvernej blízkosti / 178

doslov / 197

poďakovanie / 201

poznámky / 203

1. KAPITOLA

prázdnější, plnší život

Každý hriech je pokusom uniknúť z prázdnoty.

Simone Weilová, Tiaž a milosť

Na začiatku tohto príbehu, v deň, keď prichádzam na svet a začínam žiť, naplňa augustové nebo žiarivá slnečná guľa.

A ja naplňam mamin pretŕhajúci sa ohnivý kruh telom, ktoré sa vynára, panenské pľúca páli horúci vzduch tejto zeme a vstupujem do sveta tak, ako doň vstupuje pri narodení každý: so zat'atými pästičkami.

Vyprázdňujem jej naplnený kruh – a krváca. S vrstvou mazu na pokožke vrieskam, keď ma pridŕžajú pri svetle.

Potom mi dávajú meno.

Môže byť meno ešte kratšie? Tri písmená, dokonca bez ozdobného *e. Ann*, trojica oblúkov a čiar.

Znamená to „milostiplná“.

Nie som taká.

Čo znamená prežívať milostiplný život? *Žiť naplno, s jasným uvedomením?*

Umývajú mi mazľavú pokožku a ja dýcham a oháňam sa. Oháňam sa.

Po desať ročia, dlhé životné obdobie, sa naďalej oháňam a bojujem a vychádzam z boja zjavne... *prázdna*. Nežila som svoj krst, nenaplnjala význam svojho mena.

Azda sa môj život v tých prvých niekoľkých rokoch pomaly otváral, ako sa otvárajú dlane pripravené prijať Božie dary.

Na tie roky však nemám spomienky. Hovorí sa, že pamäť vytrhne z pokoja elektrizujúca trauma. Takže to bolo po tom, ako som dovŕšila štvrtý rok života. V ten rok krv vytvorila mláku, moja sestra zomrela a ja, vlastne my všetci sme sa uzavreli voči milosti.

Stojím pri okne bočnej verandy a pozorujem, ako sa rodičia šokovane skláňajú. Ktovie, či ma mama v okamihoch po narodení, vo chvíli, keď mi dávala meno, držala tak ako moju sestru v okamihu po jej smrti.

V novembrovom svetle vidím mamu a otca. Sedia na schodoch zadnej verandy a pohojďávajú v náručí jej ochabnuté teličko. Pritláčam tvár ku kuchynskému oknu, k studenému sklu, a pozorujem ich, ako sa im hýbu pery, nie v modlitbe pri uspávaní, ale s prosbami o úplné a zázračné prebudenie. Zázrak neprichádza. Sú tu policajti. Vypĺňajú hlásenie. Krv presakuje cez deku, do ktorej je zavinutá moja sestra. Aj ja to vidím, dokonca aj teraz.

Prúd pamäti sa vpaľuje hlboko.

Presakujúca krv ma páli, no menej ako pľuzgier, ktorý sa vytvoril vo chvíli, keď som ju videla ležať nezakrytú. Iba sa vybatolila na uličku na farme, cupkala za mačkou. Ešte stále sa mi v mysli živo vynára šofér dodávky pri kuchynskom stole s hlavou v dlaniach, pamätám si, ako vzlykal, že ju nevidel. Ja ju však vidím stále a nemôžem zabudnúť. Krehké teličko rozmliaždené pod ťarchou nákladu v dodávke na dvore našej farmy, krv vsakujúcu do smädnej, kolesami ubitej zeme. To je okamih, keď sa posunul vesmír a otriasol dlaňami, ktoré boli azda prv otvorené, pripravené prijímať. Ešte vždy počujem mamin výkrik, vidím otcovu bielu tvár a jeho oči.

Rodičia nepodávajú žalobu, sú to farmári a usilujú sa dýchať, udržať telo v pohybe, aby neodumrela duša. Mama vešia bielizeň

a plače. Pridržia si pri prsníku moju najmladšiu sestričku, ktorá má iba tri týždne. Neviem si predstaviť, ako mohla žena, ešte zoslabnutá z pôrodu štvrtého dieťaťa, vidieť krvavú smrť tretieho dieťaťa, a pritom z nej naďalej prúdilo mlieko pre bábätko rovnako ako slzy za pochovanou dcérkou. Otec nám to celé tisíckrát rozpráva po večeri, vraví o jej očiach, čistých ako voda a bezbrehých, o tom, ako ho chytila za krk, keď ho objala a držala sa ho ako odchádzajúceho života. Prijímame deň jej smrti ako nehodu. No ako niečo, čo dovolil Boh?

Po celé roky mi prebleskuje nocami moja malá sestra, jej telíčko skrčené na štrku. Niekedy ju v snoch pohojďavam v svetlozelenej prikrývke, ktorú pre ňu pozošívala mama. Je na nej ručne vyšitý Hupky Dupky a Malá pastierka a v jej zámotku je v bezpečí. Čakám, že sa rozvinie a znova narodí. Namiesto toho sa otvára zem a pohlcuje ju.

Nad priepaťou hrobu sa naše nohy šuchnú v blate a kúsky nebeskej klenby opadávajú. Na rakvu dopadá hruda, triešti sa. Triešti sa nad mojou sestričkou so snehobielymi vláskami, sestričkou, ktorá ma pokúšala a smiala sa, a keď pri smiechu zaklonila hlávku, na jej líčkach, bielych ako mlieko, sa od radosti robili jamky. Naberám na lopatku celý jej chichotavý život. Na hrob kladú náhrobný kameň, granitovú dosku bez dátumov, len s piatimi písmenami jej mena. Aimee. Znamená to „milovaná“. A taká aj bola. Lúbili sme ju všetci. A s položením náhrobného kameňa, zavretím jej smrteľnej posteľe, sa zavreli aj naše životy.

Zavreli sa pred akýmkoľvek náznakom milosti.

Skutočne je to tak, že keď človek pochová dieťa – alebo keď len jednoducho každý deň vstáva a žije svoj do krvi odretý život – nečujne mrmle otázku. Nik ju nepočuje. *Naozaj existuje dobrý Boh?* Boh, ktorý milostivo rozdáva dobré dary, zatiaľ čo kolíska je počas dlhých nocí prázdna a do truhel sa prevrtávajú chrobáky?

Vážne, kde je Boh? Ako môže byť dobrý, keď malé deti zomierajú, manželstvá sa rúcajú a sny vybuchujú, rozprašujú sa vo vetre? Kde je milosť, keď zožiera rakovina, bolí samota a bezmenné miesta v nás potichu zomierajú, bezdôvodne sa lámu a erodujú? Kde sa skrýva Pánova radosť, kde je Boh, ktorý naplňa zem dobrými vecami, a ako môžem naplno žiť, keď je život plný utrpenia? Ako sa mám prebúdzat' do radosti, milosti a krásy, do všetkého, čo tvorí naplnený život, keď musím zostať znečitlivená voči stratám, rozbitým snom a všetkému, čo ma vyprázdňuje?

Moja rodina – ocko, mama, brat, najmladšia sestra a ja – si celé roky ticho kladieme tieto otázky. A roky zostávame prázdni. Postupne sa znova naplňame – odcudzením. Žijeme s pevne zovretými dlaniami.

Po rokoch sedím na konci našej hnedej károvanej pohovky, na ktorej leží otec. Je unavený, po celý deň v páľčivom slnku a vetre riadil traktor. Chce, aby som mu upravila vlasy. Prechádzam po nich dlaňou, narovnávam neposlušný prameň, potom sa vraciam k vlasom preliačeným od okraja čiapky. Zatvára oči. Kladiem mu otázky, ktoré by som, keby som do nich pozerala, nepoložila.

„Chodieval si niekedy do kostola, ocko? Kedysi dávno?“ Dve rodiny zo susedstva ma striedavo vyzdvihujú u nás doma s Bibliou v ruke a v nažehlených šatách. Chodím s nimi na ranné nedeľné bohoslužby. Ocko pracuje.

„Hej, v detstve som chodil. Tvoja stará mama dbala o to, aby sme išli každú nedeľu hneď po dojení. Bolo to pre ňu dôležité.“

Nespúšťam oči z tmavých prameňov vlasov, ktoré mi kľžu pomedzi prsty. Rozpletám ich na miestach, kde sú zlepené.

„A teraz to pre teba nie je dôležité?“ Tichučko zašepkané slová visia vo vzduchu.

Vyhŕňa si kárované rukávy, posúva hlavu, oči má ešte vždy zavreté. „Ach...“

Prehrňam mu vlasy a čakám, kým nájde slová na vyjadrenie pocitov, ktoré nie sú v súlade s prísnyimi pravidlami, naškrobenými

goliermi, s tým, čo sa má hovoriť.

„Nie. Myslím, že už vôbec nie. Keď Aimee zomrela, skoncoval som s tým.“

Obrazy vybuchujú. Zatváram oči; som zmätená.

„A ak tam hore naozaj niekto je, v ten deň určite za volantom spal.“

MLčím. Páli ma hrča v hrdle, žeravý uhlík. Hladkám ho po vlasoch. Pokúšam sa utíšiť jeho bolesť. Vynárajú sa ďalšie pocity. Vtláča ich do slov.

„Prečo dopustil, aby to pekné dievčatko zomrelo takou nezmyselnou, zbytočnou smrťou? A nielenže zomrelo. Niekto ho *zabil*.“

To slovo mu kriví tvár. Chcem ho držať, kým bolesť ustane. Chcem, aby to všetko už pominulo. Oči má stále zavreté, no teraz sa mu trasie hlava a rozepamätáva sa na všetko, čo odvrhol v ten hrozný novembrový deň, ktorý poznačil naše životy.

Už mlčí. Tá triaška hlavy vypovedá o všetkom, o našich zovretých dlaniach, odretých, rozochvených pästiach. Nie. Nijaká zhovievavá Bytosť, nijaká milosť. To všetko je nezmyselné. Môj ocko, dobrý farmár, ktorý ľúbil svoju dcérku tak, ako to vedía vyjadriť len oči, o tomto všetkom hovorí zriedka – občas, keď privrie viečka a požiada ma, nech ho hladkám po vlasoch a prstami zotriem z ich prameňov uplynulý deň. No aj tak sú to veci, o ktorých človek nemusí vraviť. Ako všetky viery ich jednoducho žije.

Žili sme ich.

Nie Bohu.

Nijaký Boh.

Je to ten toxický vzduch sveta, atmosféra, ktorú vdychujeme a vpaľuje sa nám do pľúc? Nie Bohu. *Bože, nechceme to, čo dávaš. Bože, Tvoje plány sú zdeptanou krvavou mätežou a nepodpíšem sa pod ne. Skutočne si si myslel, že si ich zvolím? Nie, Bože, je to škaredé a nechutné a Ty nie si schopný dať čokoľvek do poriadku, zdvihnúť odtiaľto všetku tú bolesť,*

ktorú musím niešť, vďaka. Vieš čo, Bože? Nedakujem Ti za nič. Nie je to dedičstvo ľudstva, dôsledok Záhrady?

Zobúdzam sa, kladiem nohy na doštenú dlážku a verím v šepkanú lož Hada, refrén jeho kampane, opakovaný po celé veky: Boh nie je dobrý. Je to základný kameň jeho manipulácie. Že Boh upiera dobro svojim deťom, že nás skutočne, naplno neľúbi.

Pochybujúc o Božej добрote, nedôverujúc Jeho zámerom, nespokojní s tým, čo dáva, chceme... *Chcem... viac.* Po okraj naplnený život.

Pozerám na polia farmy. Pokoj záhrady jednoducho nestačí. Nikdy nebude stačiť. Boh povedal, že ľudia nesmú jesť zo stromu poznania dobra a zla. A ja žialim, že nám Boh vytrhol to, čo som chcela. Presnejšie to, čo som *potrebovala*. Hoci to nie som schopná ani zašepkať, žijem, akoby ukradol to, čo som oprávnené považovala za svoje: najšťastnejšie deti, manželstvo plné nekonečného blaha, dlhé spokojné dni vzdorujúce smrti. Pozerám do zrkadla, a i keď som možno bezostyšne priama – to, čo mám, kto som, kde som, ako sa mám, čo som dostala – to všetko jednoducho nestačí. Ten vidlicovitý jazyk vystreľuje a ja každodenne žijem v pochybnostiach, pozerám na svoj obraz v zrkadle a pýtam sa: Skutočne ma Boh miluje? Ak ma naozaj hlboko miluje, prečo mi upiera to, čo vnímam ako možné naplnenie môjho bytia? Prečo žijem s týmto pocitom odmietnutia, ba čo viac, bolesti? Nechce, aby som bola *šťastná*?

Spomedzi všetkého, čo stálo pri našich počiatkoch, nanovo prežívame príbeh Záhrady.

Satan chcel viac. Väčšiu moc, viac slávy. Satan je vo svojej podstate nevďačník. A vnáša svoj jed do srdca Raja. Satanov hriech sa stáva prvým hriechom celého ľudstva: *hriechom nevďačnosti*. Adam a Eva sú skrátka bolestne nevďační za to, čo im Boh dal.

Nie je to spúšťač všetkých mojich hriechov?

Podstatou nášho pádu bolo, je a vždy bude to, že nie sme spokojní s Bohom a s tým, čo nám dáva. Cítíme hlad a chceme viac, čosi iné.

Stojac pred tým stromom obsypaným zakázaným ovocím, počujeme mrmlanie Zla: „V deň, keď budete z neho jesť, otvorí sa vám oči...“ (Genezis 3, 5). No na počiatku boli naše oči už otvorené. Naše videnie bolo dokonalé. Umožnilo nám vnímať svet prekypujúci dobrom. Náš pohľad nespočinul na ničom inom ako na Božej sláve. Videli sme Boha takého, aký naozaj je: dobrého. No mámil nás klam, že plný život je čosi viac, že toho môžeme uvidieť viac. A skutočne, dalo sa uvidieť viac: škaredosť, ktorú sme predtým neuzreli, hriešnosť, ktorej sme prv neboli svedkami, strata, ktorú sme nepoznali.

Jeme. A v okamihu sme slepí. Už viac nevidíme Boha ako niekoho, komu môžeme dôverovať. Nevnímame Ho ako úplne dobrého. A nedokážeme rozpoznať to, čo nám zostalo z Raja.

Jeme. A v okamihu vidíme. Kam sa len pozrieme, vidíme svet strádania, strát, vesmír naplnený nedostatkom a nespravodlivosťou.

Sme hladní. Jeme. Sme naplnení... a vyprázdnení. A stále hľadáme ovocie, no vidíme len hmotné prostriedky, ktoré majú naplniť našu prázdnotu. Nevnímame hmotný svet tak, ako bol zamýšľaný: *ako prostriedok zjednotenia s Bohom*.

Pozeráme a prekypujeme bolesťou zo zničenej, spustošenej planéty, čo pripisujeme nedbalej práci ľahostajného Stvoriteľa (ak si vôbec myslíme, že nejaký jestvuje). Uvažujeme niekedy o tomto narušenom mieste ako o dôsledku nášho nevd'aku a nespokojnosti – my, čo sme ho prebodli zahryznutím? Jed zakázaného ovocia infikoval celé ľudstvo. *Mňa*. Odmietam to, čo On dáva. Prahnem po nejakom povzbudzujúcom nápoji, elixíre, ktorý by mi ul'ávil od utrpenia z toho, v čo som uverila: Boh nie je dobrý. Boh ma neľúbi.

Ak mám byť neúprosne úprimná, možno som povedala áno Bohu, áno kresťanstvu, no v skutočnosti som žila v odmietaní.

Na sietnici mojej duše, nainfikovanej tým rajským kusom odhryznutého ovocia, sa vytvárajú slepé škvrny. Od mojich začiatkov sestrina smrť vytrháva diery na plátne sveta.

Straty často navodzujú takýto postoj. Jedna životná strata môže nainfikovať celý život. A potom náš pohľad husto prekryva čierna prázdnota. Kam sa len pozrieme, vidíme všetko to, čo nie je: diery, nedostatky, deficity.

V našom jednoduchom vidieckom kostole, obklopenom starým cédrovým plotom, za ktorým sa rozprestiera pole s balmi sena, sa raz do týždňa, v nedeľu, slepé škvrny mojej duše spontánne hoja. V tom kostole s dreveným krížom, pribitým na stene oproti oknu s výhľadom na vidiecku cestu, mi Boh pripadá ako samozrejmosť. Blízky. Biblie sú otvorené. Svätyňa sa naplňa ženami s bábätkami v náručí a farmármi s ulízanými vlasmi, ktorí si privstali, aby si splnili ranné povinnosti. Na stole pri oltári, ktorý obnovuje vzťah, sú symboly – kalich a bochník. Rozpamätávam sa. Tu sa rozpamätávam na Lásku, Kríž a Telo a som naštepená, prirastám a sceľujem sa. Všetko je v poriadku. Tam, v spoločnosti Clauda Martina, Ann Van den Boogaardovej, Johna Weilera, Marion Schefterovej a kultivovanej pani Learyovej, uzrú dokonca aj takí, ako ja.

No čo po zvyšok týždňa, počas dní, v ktorých žijem v do očí bijúcej krutosti drsného sveta? Úplná strata centrálného videnia. Svet poďobaný nedostatkami.

Túžim po naplnení v nedostatočnom svete.

Ale od toho začiatku v Záhrade mal s nami Boh iné zámery. Keďže sa sklonil a vdýchol do prachu našich pľúc život, bozkom z nás spravil bytosti, nemal v úmysle rafinovane zosnovávať našu skazu. Aj tak som však prišla na to, že má prekvapenia a tajné plány. Otváram Bibliu a ležia predou znepokojujúco odhalené. Pri čítaní tomu nemôžem uveriť, musím sa k textu veľakrát vrátiť, skúmať slová, ubezpečiť sa, že sú skutočné. Jeho naveky zapísaná láska umlčiava všetky pochybnosti: „Tajomná

Božia múdrosť, ktorá bola skrytá a ktorú Boh pred vekmi určil nám na slávu“ (Prvý Korint’anom 2, 7). Jeho zámer je premenovať nás, vrátiť nám naše pravé mená, pravú podstatu. Zahojiť diery v našich dušiach. Od samotného počiatku tam v Raji až dodnes vždy bolo a je Jeho tajným zámerom vrátiť nás k *našej plnej sláve*. *Šokujúce!* Nás, nehodných. No odvtedy, ako sme zahryzli do ovocia a vytvorili vo vlastných dušiach otvor, ktorým uniká radosť, mal Boh tento divoký tajný plán. *Chce nás znova naplniť našou slávou*. Slávou a milosťou.

Milosť znamená „priazeň“, z latinského *gratia*. To znamená slobodnú pripravenosť. Slobodnú a pohotovú priazeň. To je milosť. Jedna vec je prijať milosť ponúkanú na kríži. No zvoliť si život *naplnený* Jeho milosťou? *Naplniť sa všetkým*, čo nám voľne dáva, a žiť naplno – so slávou, milosťou a s Bohom?

Viem to, ale nechcem: je to rozhodnutie. Rozhodnutie povedať áno tomu, čo On bez obmedzenia dáva. Mohla by som tak *žiť* – zvoliť si otvorené ruky pripravené prijať čokoľvek, čo Boh dáva? Ak nie, aj to je rozhodnutie.

Volím si neprijať.

V deň, keď stretám pri zadných dverách švagra, hľadajúceho svojho brata, na ktorého sa veľmi podobá, vidím to všetko jasne ako spln žiariaci nad januárovým snehom. Tá voľba, rozhodnutie povedať áno či nie Božej milosti, je pilierom všetkého.

Švagar so mnou prehodí pár viet, pretože manžel Farmár odbehol do železiarstva. Hovorí o teplote pôdy a predpovedi počasia. Opieram sa o rám dverí. Pes mi leží pri nohách.

John krčí plecami a pozerá ponad naše pšeničné pole. „My farmári si myslíme, že to máme pod kontrolou, keď robíme toľko správnych vecí pre dobrú úrodu. No keď človek farmárči,“ znova sa obracia ku mne, „musí tomu čeliť každý deň. Pod kontrolou toho má neveľa. O všetkom rozhoduje Boh. Nie my.“ Vsúva veľké holandské dlane do rozstrapkaných vreciek montérok a uvoľnene sa usmieva. „Všetko je dobré.“

Prikyvujem a už mám na jazyku, aby tú novú kanistru na vodu nechal v zadnom prístrešku a nevyčkával, kým príde manžel Farmár. No stretnú sa nám pohľady a viem, že sa musím spýtať. Opatrne, hľadiac mu do očí, sa vraciam k tomu, o čom hovorím len zriedka.

„Ako to vieš, John? Ako hlboko vnútri *vieš*, že je naozaj všetko dobré? Že *Bob* je dobrý? Že môžeš povedať áno všetkému, čo dáva?“ Poznám príbeh muža, ktorého sa to pýtam, a on pozná môj. Nehybne hľadí pred seba. Viem, že aj on spomína.

Nový rok. Volá, aby sme prišli. No len ak chceme. Nechcem ani pomyslieť na dôvod, ale poznáme ho. „Už?“ Upieram pohľad na manželovu tvár. „Dnes?“ Chytí ma za ruku a pevne sa ma drží, keď vkĺzame do dodávky, vezieme sa po vedľajších cestách, vychádzame po prázdnom schodisku do nemocničnej izby, kde svieti matná lampa. John nás víta pri dverách. Prikyvuje. V očiach má statočný úsmev. Jediná slza, ktorá mu vhrkne do oka a steká po tvári, vyrezáva čosi z môjho vnútra.

„Tiff si len všimla, že Dietrich začal dnes poobede dýchať o čosi ťažšie. A keď sme ho sem priviezli, povedali nám, že mu zlyhali pľúca. Bude to už len záležitosť hodín. Ako to bolo na konci s Austinom.“ Austin, jeho prvorodený, zomrel na rovnaké genetické ochorenie len pred osemnástimi mesiacmi. Takže ani nie po dvoch rokoch ho čakal pohreb druhého syna.

Už nemôžem pozerat' na ten usmiaty smútok. Upieram pohľad na dlážku, vyleštené dlaždičky sa zahmlievajú, bežia. Bolo to iba pred rokom a šiestimi mesiacmi. Pivónie boli v plnom kvete. Stáli sme na vidieckom cintoríne a pozorovali oblak balónikov stúpajúci nahor a vznášajúci sa po čistom nebi ponad pastviny. Všetky živé, radostné nádeje spojené s Austinom odlietali. Nemať ani štyri mesiace. Bola som v to sparné júnové popoludnie tam. Ventilátor nadnášal nad Austinovým tichým telíčkom balón so šťastnou tvárou. Spomínam si na modré očká, v ktorých sa zračilo nebo. Nepohol sa. No tie očká ma dojali k slzám. Hladkala som

synovcovo obnažené bruško. Hrud' sa mu nadvihla, lapal po vzduchu. A potom sa nadvihovala čoraz menej... a menej.

Ako to, že človek neprestáva dýchať, keď detské pľúca pod jeho prstami pomaly odumierajú?

Odtackala som sa po ich zadných schodoch a ľahla som si do trávy. Plakala som s pohľadom upretým do neba. Bolo výročie našej svadby. Navždy si zapamätám ten dátum, jeho oči.

A teraz Nový rok, znova s Johnom, Tiffany, no tentoraz s ich druhorodeným synom Dietrichom. Má iba päť mesiacov. Jeho narodenie bolo vyslyšaním nádejí a modlitieb – a prišiel na svet s rovnakou smrteľnou diagnózou ako jeho brat Austin.

John mi podáva papierovú vreckovku a ja sa usilujem zotrieť všetku tú srdcovú bolesť. Usiluje sa aj on, tichými, vyrovnanými slovami. „Bol to dar a požehnanie. Až dodnes Dietrich nemal bolesti. Máme pekné spomienky na šťastné Vianoce. To je viac, ako sme mali s Austinom.“ Všetky dlaždičky skvapalneli. „Tiffany má veľa fotografií. A prežili sme s ním päť mesiacov.“

Nemala by som, no robím to. Zdvíham zrak. Všetok ten úporne krotený žiaľ ma privádza do zúrivosti. V očiach sa mu ligocú slzy, ten omámený zmätok, a jeho stoický úsmev pretína moje vnútro napoly. Vidím, ako sa mu chveje brada. V tej chvíli zabúdam na pravidlo tejto holandskej rodiny o odmeranosti emócií. Chytám ho za plecía a pozerám do jeho slzami zaplavených očí. A v škripavom pološepote sa zadúšajú, *kevília* rozorvané slová. „Keby mohlo byť po mojom...“ a potom slová búšia, zúfalo a tvrdo, „*napísala by som tento príbeh inak.*“

Ľutujem tie slová, len čo zo mňa vyšli. Pripadajú mi také nekresťanské, nezmiernené – ako *nie Bohu*. Ľutujem, že ich nemôžem vziať späť, učesať ich zložitú zúrivosť, obliecť ich do najlepších nedeľných šiat. No sú tu, vypustené a nahé, drsné a skutočné, zbavené akéhokoľvek teologického klišé, je to moje obnažené pľiace kvílenie do trónnej siene.

„Nuž...“ pretŕha John moje spomienky s pohľadom upretým na mňa, potom sa odvracia k zvlnenému pšeničnému poľu. „Neviem... prečo sa to všetko s našimi chlapcami stalo.“ Znova pokrčí plecami. „Ale musím to vedieť...? Ktovie. Nespomínam to často, no niekedy myslím na ten príbeh v Starom zákone. Neviem sa rozpamätať, z ktorej je to knihy, no iste to poznáš – keď Boh dal kráľovi Ezechiášovi ďalších pätnásť rokov života. Pretože sa za ne modlil. No keby bol Ezechiáš zomrel v čase, v ktorom to Boh pôvodne zamýšľal, nenarodil by sa Manasses. A čo Biblia hovorí o Manassesovi? Niečo v tom zmysle, že Manasses viedol Izraelitov k tomu, aby páchali ešte väčšie zlo než všetky pohanské národy okolo Izraela. Pomysli na všetko zlo, ktorému sa mohlo predísť, keby bol Ezechiáš zomrel skôr, ešte pred tým, ako sa narodil Manasses. Človek nevie.“

Pozoruje more zelene vlniace sa vo vetre. Potom to z neho vychádza pomaly, tak ticho, že musím napínať sluch, aby som počula.

„Ide len o to, že možno... možno človek nechce meniť príbeh, pretože nevie, čo by priniesol inakší koniec.“

Odpoveď na slová, ktoré zo mňa vyškli v ten deň zomierania, konca. Prenikavý postreh. Jestvuje dôvod, prečo ja nepíšem príbeh a Boh áno. Pretože On vie, ako to funguje, kam to všetko vedie, čo to všetko znamená.

A ja to neviem.

Znova sa pozrie na mňa, vie, čo som v minulosti prežila, pozná časť mojich nočných môr. „Azda... myslím, že sa musíme zmieriť s tým, že sú veci, ktorým jednoducho nerozumieme. On však áno.“

Začínam mu rozumieť. Aspoň o čosi lepšie. Keď tápame a prahneme po niečom viac, môžeme si vybrať. Keď si zúčame, môžeme si zvoliť život Izraelitov zbierajúcich mannu. Dlhých štyridsať rokov Boží národ každodenne jedáva mannu – substanciu, ktorej názov doslova znamená: „Čo je to?“ Od hladu sa rozhodujú zbierať čosi nepochopiteľné. Živia sa tým, čoho význam

nepoznajú. Viac ako štrnásťtisíc šesťsto dní ich dennú stravu predstavuje to, čomu nerozumejú. Nachádzajú naplnenie duše v nevysvetliteľnom.

Jedia tajomstvo.

Jedia tajomstvo.

A tajomstvo, to, čoho zmysel nechápu, má na perách chuť ako „medový koláč“.

Do uličky vchádza dodávka. Pozerám z okna. Bratia sa zvitajú, zhovárajú sa, gestá ich rúk sú podobné. Myslím na pochované bábätká a zlomených, plačúcich otcov nad hrobmi, svet naplnený bolesťou a tajomstvo, ktoré som ako svoju potravu *odmietla*. A keby to bola moja dcéra, môj syn? Skutočne by som si zvolila mannu? Chvejem sa a uvažujem. Spomínam na hroby, prsty prečesávajúce zlepené vlasy a rada by som vedela, či by sa trhliny v poškodených plátnach našich životov, straty, ktoré prebodávajú náš svet, a naša prázdnota mohli stať miestami, cez ktoré vidieť.

Cez ktoré dovidieť až k Bohu.

Či by sa trápenie našich duší, tie diery, čo poškvŕňujú naše videnie, mohli naozaj stať malými otvormi, cez ktoré by sme z chaosu tohto sveta dovideli do nádhernej krásy za ním. K Nemu. K Bohu, po ktorom nekonečne túžime.

Azda áno.

Ale ako? Akým rozhodnutím umožníme, aby sa tie diery stali miestami, cez ktoré dovidíme až k Bohu? Miestami, ktoré dajú priestor Bohu?

Ako môžem premeniť zatrpknutosť na vd'aku, ťaživý hnev na prúdiacu radosť? Zameranie na seba na spoločenstvo s Bohom?

Žiť naplno – žiť naplnená milosťou, radosťou, všetkým, čo sa spája s večnou krásou. Je to možné.

Teraz to viem a svedčím.

A to je príbeh – môj príbeh.

Výzva k prázdnějšímu, plnšímu životu.